

10 Lapkričio

1888 M.

LIETUVISZKASIS No. 26.

BALSAS.

Lietuwiszkasis Balsas isceina 3syk ant mėnesio.

Kasčiuoja ant metu 2 dorėlu, o Auropoje 3 dorėlai. Atskiras numeris 5 c.

Už colį apgarsinimu ant metu 10 dorėlu, o wieną syki garsinant 20 centu už kožną eiturę.

Rėdytojas JONAS SZLUPAS, SHENANDOAH Pa.

PIGIAUSIA WIETA PERKANT

naminius daigtus, Siuwimo **MASINIS** WARGONUS, PIANO IR GRABUS pas **WILLIAMS & BROS,** 13 Main Street, Shenandoah Pa.

Insteigta 1876 m.

AGENTURA PIRKIMO NAMU, SAUGONES NO UGNIES IR KOLLEKTAWONES

C. W. DENGLER, 115 N. MAIN T. Shenandoah Pa.

LIETUWIU SANDARBYSTOS KROMAS

parduoda geriausius taworus už pigiausią prekę. Nėkur pigiaus neparduoda miltu ruginiu ir kwietiniu, mėsos, mūito, kawos, deszru, krakmolo, tabako, rezinku, agnrku, stiklu, torėlku darbinu diapannu ir tt. Eikite ir pirkkite wiską sądarbystos krome! Imokantis lietuwis už akciją \$ 10 stojasi sąwaldytoju kromo. Nepamirszkite wieta! **E. CENTRE UL.,** arti Lehigh Valley geležinkeldwario, SHENANDOAH PA.

DUONOS IR WISOKIU PYRAGU (PIES, CAKES IR PRETZELS)

o taip-gi ir wisokiū „candies“ galima gauti labai pigiai pas mane, ateikite!

R. Winter,

No 25 S. Main St. SHENANDOAA.

MARTYNAS JANKUS BITENUOSE

yra agentu L. Balsu dėl Liėtuwos. Už tai užmarėnai, norėdami gauti Balsą ir kuuigas, kreipkitėsi prie jo, ruszdami po adresu: M. Jankus, Bitėnai, p. Lutuėnai, Ostpreussen.

J. H. POMEROY, ADWOKATAS,

SHENANDOAH PA. Office: namuose Bedfordo.

A. Abromaitis & H. Bubelis,

Drapanus darome ant apsteliwimo isz materijos naujai isz pabrinko iszėjusios, taip-gi parduodame wirszutinius ir apatinius marszkinius, skrybėles, kalnėrius, petneszas, skepetaites szilkines ir linines, pokaklinius paraiszczius, ir penziakas. Ateikite, brolai, pas mus pirkti!

210 S. MAIN ST.

Namuose Karpaucko SHENANDOAH PA.

LIETUVIŲ RASZTAI IR RASZTINIKAI XIX SZIMTMETYJE.

[Tąsa.] Kas gi kizsasi Lietuwas prietikiu prie lenku, regisi tie baisesnio ir ikyresnio neprietelus negali turėti už Wisztelaucką. Szta nekurius isztraukos isz jo gromatu tame dalyke. „Lenku polityka yra aiszki, ne per pagirtina, bo wienwaldiszka. Ju sapnai wieni nekai, atbudawoti Lenkija su karalumi 'z Bozej loski' no marin iki marin. Pas juos negirdėjau kalbos apie Lietuvą ar Rusėniją. Asz leukams ranką paduodu isz reikato, idant maszta a b e ĩ ũ ĩ neprietelu, bet žinau, kad kowa lietuwin lauktu potam ir su alijantais bieziuolais lenkais, po iszsiwalnyjimo isz nagu swetimu terionu. Ko norime no lenku daugiau patirti? ar negana matome besiriejanczius namie ir swetur?! Jau tai toks budas lenku, kad kur keli susirenka, negali sutarti ir sadoroje gywenti, jie turi neatbutinai rietiesi"... — „Ak, Diewe wiso pilnas! 'kur padėjai plikszo wilnas..?' kur padėjai musu... protą?! Isz tiesos lietuwininkai nigramzdinti i bedugnę tamsybės, beweik sulygsta su raudonskuriais, hottentotais ir patagonais!.. Bet jei nėks nepasiszwentins ir neprotawos dėl atgawinimo dwasės, prazus wisa gentė ant amžiu!.. Dabokitėsi lenku kaip užpawėtrytu, bo jie kur negali persznekėti, pasiknis kaip kurniai, ir kupstą jusu, lietuwai, iszwers..." „Kas lenkus pjudina kaip szirszas? Tai paminėjimai ju weikalu. Jie norėtu, kad žmonės nėko nežinotu, ką jie weikė ir weikia, tiktai klausytu akis užmerkę kaip ezėse baudžiawos... Asz sa jais nois geru esu, bet padoriai, ale asztriai kertuosi ir tiesiok sakau, kad praėjusiu laiku 'unija' pas manę yra 'idėe fixe', ir kad tą uniją reikia sutwerti isz naujo ant pamato, kur Lietuwa tai ne Lenkija ir atgal. O nesyki sakiau, kad lietuwai guwę kaipo kraiti su Jadwiga Leukija turi ją ir waldyti ir ir wadinti jau ne Lenkija, ale Lietuwa". — „Ką kizsasi prietelystės tarp musu gentės ir lenkiszkosios, man rodosi nėkados ta sczyra nebuwo. Lenkai wisados pasi'ydziudami lietuwininkus už nėkų laikė ir nuoszalais, o ir tiesiok in akis szapėsi. Nedowanai lietuwininkai dawėjimės wadę 'aklas mažiuras ar možiuras' ir tt. Pagal mano dumę su pųpėžeziais ir inuarkistais lietuwiszkoi gentė negali turetū nėko draugiszko. Apart iniszaknyjusios wjeros arba puswerės, nėra tie wisi yra musu neprietelai ir jezawitiszku kytrumu nori musu gentę suterszinti sawo jowale. Jei galima kalbėti apie brolystę ir wienybę gencziu, tai tiktu su dēmokratais ir... ale apszwiestais žmonėmis, kurie meryja ant suderiniimo stona Europos kaip Szianrinės Amerikos arba nors kaip Helwetijos arba Szweicarijos. Bet reikia žinoti, kad tokius lenkus sziaudeniszki prawadyriai lenku wadina socjulistais ir nihilistais ir juos kaip užpawėtrytus baisiausia mažo ligi atstumią ir prikeikia! Žinote, kad Lenkijos žiamė beweik didziausioje dalyje yra dwareis ir dwarelais apsėta, o žmoniū rankose tik trezcia dalis smiltynu palikta... Lenkai atėję i Lietuvą taipjau pradėjo daryti ir žmonėms žiamę atiminėti ir dwareis stetyti. Juk Lelėwėlis ir kiti aiszkini nurodo, kad lenkai kaip muses bėgo in Lietuvą pinigū daryti ir žiamės apiunti, o ko patys nepėmė, dowanojo wyskupmas ir kuningams... Dirbkite, kad Amerikoje kokias kolonijas lietuwiszkas sutaisyti, idant kalba neprazutu, o ten tiktai galima bus iszlaikyti gimihystę gentės, ezia bus nustelpta kaipo silpnas želmanėlis no piktžolu — jei, kaip minėjau, nebus weik atmatuos". — Asz su dēmokratais lenkais dumose sutinku, ale kas buwo tai tawo, o kas mano tai mano! Musu Lietuwa, o jusu

Lenkija, nors buwo musu lennikystoje ir su paik Jagėlo razbaininko, Keistuezio smaugiko, o Byrnės paskandytojo ir szimtu gywascziu iszplėsztojo kračziu Rudolpo priegulkėlės atgabenta... ale asz nenorin ju žiamės sawintiesi, nors jie iszterioję pirm taktancziu ar daugiau metu Latas, musu sentėwius, kalbą unaiszę ir žiamelę iszplėszę prasi-manė polatais! Tegul jie nearzina musu pajautimu, ir Lietuwas nesisawina, tai busiu ju prietelumi — kitaip ne! nėkados!" „Asz wisu lenku nekaltinu už iszgwaiszinimą liet dwasės ir lietuwystės, nės patys lietuwininkai to kalti, kad dawėsi gwiszinti, o isz dalies lietuwininkai daugiau iszgwaiszino, kaip ir sziaudien daugumas daro... Asz no unijos nesibaidau, ale tą uniją turime pirma sutwerti ar tai su Lenkija ar su Maskolija ir Wokietija ar su wisomis žiamėmis ir gentėmis krawoje. bile tik kiekwiena gentė ant sawo žiamės butu pati sawo pone ir waldonka. Uniją Lublino laikau už nebuwusią, ant kurios lenkai taip garsiai atszankia, nėra ten lietuwininkai lenkams nenorėjo pasiduoti ir apleidę tą seimą iszwažiawo namon... Wėlaus surinkta paraszu po ta unija 100 ir keletą deszimtu, ale daugiansiai pirktu už pinigū arba titulu ir urėdystes Lietuwoje." — „Gerni, kad musu geri brojai kokios lenkpaunikės neima, nėra tai atwira pekla gywastyje. Reikia plieninės krutinės ir milžiniszkos dwasės, kad tą weislę Ksantippos pergalėti, ale ir pergalėjęs, pergalėtojas turi ronas szirdyje ir kune — o beweik ir dwasioje užduotas kowoje. Mano pati (jis su lenke jau no 1873 m. apsiwedęs) kaip smakas norėtu wai-kus sawo lenkiszkuose nasruose praryti, tai yra sulenkinti, asz uždraudžian poteriū lenkiszkaui mokinti, o liepia lietuwiszkaui, tai ta sparwa beweik ko neiszputo isz pasutimo, bet galaus pasidawė 'ant diewo walos', kaip pasakiau, kad bobos wardas arba prawadė isznyks isz szios žiamelės kaipo szeszėlis, o wyro pasiliks, pakol wyriszka pakalenią tėsis". — Kad tokias sawo pažwalgas ant Lietuwas prietikiu su Lenkija Wisztelauckas apgarsino per L. Balsą, tarp naujalenkiu ir lenku Amerikoje kilę didelis trukszmas; labiansiai lietuwas bjaurėjo naujalenkis sawę daktaru wadinantis Kossakowski isz Czikago. Dėlto nedywai, kad Wisztelauckas tame dalyke asztrokai atalhepia wienoje gromatoje: „Manę ipiktino tas Kuosa sz. warnis ar 'Slepowron' tuom; labiansiai, kad pajuodino mano sentėwiu atminti ir ju kersztis užsidedę manyje. Pasaky in, kaip tai buwo. Mano giminės Apanawycziai gyweno pirm 100 metu susėdijoje su wienu Knosakawka, su kurnomi prowojosi dėl rubežiu, nėra buwo taipjau wyzbajoriu. Tas neprietelus budamas wyriausiu atmonu (wadonu) lietuwiszko waisko (nėwa) Si-manas Kossakowskis ir budamas sub. laiziu karalaus ir karalno lenkiszku turėjo didelę macę Lietuwoje, ir kas jam patiko, ką užsiuanė padaryti, ir padarė, plėszė žmones, lipo ju turtus ir gywasti, ir atsitiko, kad Apanawycziau wisus dokumentus bajorystės nudangino kas žin kur ir ju turtą Pasodi Wilkmėrgės pawiete iszplėszė. Tie nabagai netik žiz sawo wajorystės iszwikti ir i taip wadinamus odnadworeus ar graždumus isstatyti tapė, bet ir su krepziais atstojo. Pasiklausiwėkite senū žmoniū apie Wilkmeigę, papasakos jums ką daugiau apie sizą smaką. Tas buwo gimęs 1742 m. 1767 m. jau buwo Kauniszkin Kausziniu (podezaszy) ir ten pradėjo žmones lupti, 1769 m. norėjo padaryti sujudimą Lietuwoje (rewoluciją), bet jam nepasisekė. Buwo jis kasztelonu Wytebsko, waiwodu Widzi-mės ir sanariu atn, ką žiamę pardawė. Turėjo jis broli tikrą wyskupū, bet ir tas toks buwo. Galausiai pasidawė maskolams ir kaipo generolu maskolu wajawojo pries lenkus ir lietuwiū. Kaip pardawė žiamę Katarinai. waziawo

su kitais padėkavoti už jos malonę, kad teikėsi no ju dowa-
nų priimti ir žinoma norėjo kokios taip jau dovanos. O ir
apturėjo, nėra 1793 m. Katarina carica padarė jam arba do-
vanojo bnožią (bulavą) atmonystės ant lietuviszko waisko,
iszplėsdama ją kuningaikszeziui Oginskini. Bet už wisas
sawo piktalejystes gywaseziū užnokėjo, nėra pakilus su-
judimui Kaszeziuszkos 1791 m. buwo suintas Wilniaje ir
25 d. karwelo mėn. ten-gi no lietuwiinka nugalabytas. —
Tai-gi Czihakowiszkis su sawo gentainiszka prawarde manę
ikiuszino mažumę. Kad butu koks kitas tą lojimę iszamb-
ryjęs, bucziau tiktai nuspojowęs, bet tam nedowanosiū, be
sukirtimo neiszlėks. Lenkai jau taip jau nebus dekingi ir
negiria jo plaupsmo. Tik Amerikoje tos lenkiszkos gazetos
iszleidžiamos dėl pugalwiu, kurie nėko neiszmano, gali
jam pasisekti iszlėkti be kritikos. Turiu dar pasakyti, kad
tie sz. warniai iszwedžioja sawo kilti isz Mozurijos, netoli
Łomżos, isz kaimo Kossaki. Jie turi dar priewardi Kor-
win, ale tas duotas jau atsibuczius i Lietuvą. Kadagi no
1605 m. pradėjo wieno prawarde plėstisi, kaipo dikto plė-
sziko žmoniu, todėl kas tiktai smageniu neturejo, storjosi
tą prawardę igyti, ir dangumas gali buti lietuwiu szau-wyž-
bajoriu pakū kaip ezebato aulias pradėjo taip wadintiesi,
nors ne bajoras budami. Lenkai kiekwienam pawelyjo,
kokią kas norėjo prawardę priimti, bile tiktai sawo lietu-
wiszkąją pamostu, kad tik ir kalbą podraug panėkiuntu.
Kiek yra tiesos tame turtinime, kad Kuosos Kaw-
kos isz Kossaku pakilę, nežinau, bet tikėti negulu, nėra ir
wokieczniu tui Kossak'us! o lenkai darė ir daro kaip wokie-
cziai, katras lietuwis pradeda tik apszwietimą priimti, o
lenkiszkaui jau kalbėjo senai jo tēwai, sako jam, kad jis isz
Lenkijos. Taip ant priklodo, yra ir szezionai Didlenkijoje
daug wietu tuomi pacziu wadu kaip Lietuwoje, kaip Go-
durowo, Godlewo ir tt.; todėl jei kas tuose kaimuose Lietu-
woje gimęs pirm 100 metu, sządiem lenkai radę metrikas
tiktai, sako, kad gimęs Didlenkijoje. Wokiecziai taip jau
daro: jie kiekwienam pasitik nezam lietuwininkui itauzyti,
kad jis ar tai sambras [Salzburger] ar sakias esąs, kaip man
praėjusi mėnesi apsitaukant T. 1850 (1855) wietus didzturtis
lietuwininkas pasakojo prie Mikszo, Jankaus, d-ro Bruazio
ir kitu, kad jam wokiecziai sakę, jog jis esąs i z Saksijos
kilęs, o jo prawardė Didwyži. Kaip jam papasakojau, kad
Senapilės pawiete netiktu daug žmoniū su tomis prawar-
dėmis yra, bet ir didelis dvaras ir walcezius Didwyžio, nu-
sadywyjo labai ir, man daug, dabar nesigėdys sawo prawar-
dės. Asz taip jau pažinau wieną Korwina Kossakę, ale ne
Kossakewski, bajorą Kauno redyboje, bet tas norint na-
mieje jau lenkiszkaui kaipo 'Jegomość na Zagrodzie' kalbėjo,
wienok laikėsi už lietuwininkę, nors asz netikėjau ir neti-
kiu, kad katras Kossakas ar Kossakowkis butu lietuwinin-
ku tikru. Tai-gi ir tas žmogžudys, kaip Krasiekas sako, ai-
žmoggydys, ne lietuwis, bet pasiutęs lenkas, o dar bėpro-
tis, bo nežino, kad su tikiu plaupsmu nėko nelaimės no
lietuwiū, kaip tik amžiuą n'apikantę. T. b. d.

KUNINGAI IR RAGANOS.

Itikėjimas į raganas senovėje buwo pūnui
iszsitaisęs; bet misis apie įpatinę susirszimę
su welniu atsirado tiktai po atwertimui wokisz-
kosios tautos į krikščionybę, kada pagonisz-
kos szwentės ir sueigos tape užtraustos po gresme
myrio ir wernieje pasekėjai senojo tikejimo susi-
rinkdawo šaptomis nakezia dėl pagarbiniimo at-
mestnju diewu ir dėl iszkėlimo paprastuju szwen-
cziu.

Kadagi labiausiai senos moterys užlaikydawo
ir pildydawo senus papratimus, tai jos parėjo į
apskėlbimą kaipo kerėtojos, ir kadagi dalywieje
naktiniu sueigu labiausiai patys papratindawo
daugelį pasaku apie paojingas welniu waidynes,
norėdami nugąsdinti sawo taip pat prietaringus
persekiotojus, tai weikiai įsigawo paskefba, jog
raganos sądoraujasi su 'pacziu welniu' ir jam tar-
naudamos padaro kožną nelaimę, kokia tik isz-
tinka kaimę, giminę ar sziaip žmogų.

Tužas szwiesus žmogus jau anose gadynėse
stojo priesz tokius prietarus; bet ju bašsas be at-
garsuolo nuskambėjo tarp riksmo tamsios ir fana-
tiszkos kuningijos.

Kaip jau senowiszkuose rymiszkuose įstaty-
muose, taip ir wėlaus atkartotinai buwo iszlei-
džiami įstatymai priesz raganas ir kerėtojus; bet
nelaimė sustembo tada, kada bažnyczia patwirti-
no prietarus žmoniu, paszaukdama į pagefba
Inkwiziciją priesz raganas ir burtiniukus. Sumai-
szymas kerėjimo su eretikyste buwo ant tiek wi-
gadus ant kiek ir pražutingas; ir wieną ir kitą
buwo galima iszwesti isz įtekmės welnio, o minia
žmoniu buwo priankesnė ant isznaikinimo ereti-
ku, kas bažnycziai wienatinai rupėjo, tuomi la-
biaus kada kerėjimas ir sądoras su welniu buwo
parokuojami už kalcezių.

Tai tikrai apsirėiszkė persekiojimuose Wal-
deusu, Albigenisu ir Templeriū, o su tuomi ir
prasidėjo Prancuzijoje prowos dėl raganiawimo.

Szwietiszkoji waldžia berots stengėsi atimti
no kuningiszka sudu paojingą jurisdikciją ant
raganiszku nusikaltimu, ir po to, kaip parlamen-
tu Paryžiaus (1390) tai buwo pasisekę, Prancu-
zijoje emė retėti kerėjimiszkos prowos, tie pirm-
takunai tikruju raganiszku prowu, wienok teolo-
giszkasis skyris Paryžiaus nežiurint į tai apgarsi-
no už te.sybę (1398) sądorus su welniu, ir popė-
zius Eugėnius IV ragino 1437 m. Inkwiziciją wėl
warytiesi ant kerėtoju ir raganu. Pasekos wei-
kiai parėjo.

Didelėje prowoje mēste Arras (1459) dėl „wal-
densystės" jau mēs užtinkame tikrą apraszimą
subatwakario raganu, kas pasidarė dalyku wisu
wėlesniu skundu. Nors Paryžiaus parlamentas
1491 m. panėkė nusudyjimą, padarytą 30 metu
atgal, ir tēwoniams nužudytuju atgražino turtus,
paglemžtuosius per bažnyczią, wienok jis ne ant
lgo įstengė atsifaikyti priesz Inkwiziciją.

Įpaczioti gadynė raganiszku prowu, kurios
padarė didelę sudo namu wisą Wokietiją, Italiją,
Prancuziją, Szpaniją ir Angliją, prasidėjo su bulle
popėžiaus Innocento VIII (1484). Toje bullėje
skaitome tarp kitu daigtu:

„Mēs neseniai ne be didelės tužbos patyrė-
me, kad nekuriuose dalyse sziaurinės Wokietijos ir
Mainzo, Koelno, Trijero, Salzburgo ir Brėmeno
prowincijose bei parapijose kaip mestuose taip ir
kaimuose esą daug žmoniū abieju lyeziū, kurie,
neatinindami apie sawo pacziū iszganymę, atsi-
traukia no tikrojo tikėjimo, kuniszkaui susigfau-
džia su welnieszkais Inkubais ir Subkubais, kerė-
jimais su pagefba welnio naikina, nutroszkina ir
nugatabyja gimdymus moteriu, naujai atwestus
gywulėlus, waisius žiamės, kekes wyuo wyndar-
ziuose, medžius soduose, piewas, ganyklas, gru-

duš, jāvūs ir kitus produktus žiamės; kurie vyrus, moteris ir gyvuolus kankina smarkiais viduriniais ir pavirszutiniiais skausmais ir išsigali užtaikyti vyrus no apvaisinimo, moteris no gimdyimo, o abėjūs no išpildymo pareigu moterystės”.

Dėlto popėžius abiem inkvizitoriam dėl pietinės ir sziaurinės Wokietijos, Heinrichui Justitorui ir Jokubui Szprengerui, kuriuodu tą bulę buvo popėžiaus dware iszrupinę, dawė įsakmę iszjieszkoti, nukoroti ir isznaikinti kerėtojus ir raganas pamintose szalyse.

Tiedu paľawyku ir ju pagelbininkai dabar kelawo per Wokietiją no wieno gaľo iki kitam, wisur palikdamu werkianczias gimines ir sudegintus žmoniu kauľtus; o ľabiausiai Szprengeris su wedė raganiszka tikėjimā į sistemā ir formaliszkaįsteigė raganiszkasias prowas. Jo „Raganu kujis” (Hexenhammer, paraszytas 1487 m., o Koelne spausdintas 1489 m.) weikiaį stojosi įstatyszka kninga dalykuose raganybės. Dalinasi jis į tris dalis: pirmoji wisatinai apraszo raganiawimā; antroji iszguľdo wisokeriopus budus ir pasekas raganiawimo, ir kaip no ju galima atsipainioti; trecioji pranesza apie sudyjimā raganu, lyginai tiesā sudyjimo.

Sudziai yra duota walė ex officio pradėti iszjieszkojimus pāėjus paskaľai, kad czia ar ten randasi raganos. ‘Ludytoju’ žinoma nebuwo stoka. Juk ir iszkeiktieje bei begarbiai gali buti ludytojais, moteris priesz wyrā, waikai priesz tėwus, brolai priesz seseris ir antraip. Newat arsziausieje neprietelai apskųstojo buwo priimami uľ ludytojais. Adwokatui newalė buwo per daug giuti sawo klientā, kadagi ji patį butu ľaikę kaľtu. Idant prispirti raganas ant prisipažinimo, buwo wartonėje torturos. Pats Szprengeris Konstancijoje ir Ravensburge Szwabu žiamėje trumpame ľaike sudegino 48 moteris ir weikiai per popeżiskas bulles Aleksandro VI, Julaus II, Leono X ir Hadrijano VI „Raganu kujis” tapė pripažintas pamatu kanoniszku tiesu ir dėl kitu Europos szalu. Pilni pľotai per žmogžudystes ir deginimus likosi be žmoniu, lyg slėgėlė gulėjo ant gywentoju baidyklė raganiszkos baimės. Kuningu sudui wisur turėjo sawo szpiegus.

Jeigu sena boba buwo tokia neľaiminga, kad turėjo paraudonawusias akis, tai ji žuwo be jokios pagalbos.

Sudzios iszjieszkojimai ľabiausiai atsineszė ant taip wadinamos raganu subatos ir ant dalywumo joje apskųstosios. Su piľna rasmo waidiutuwe kuningai tą subatā taip numolawojo: Nekuriuose czėsuose, ľabiausiai 1 d. gegužės nakties mete (Walpurgio naktis), kada gadyrėse pagonybės buwo szwencziama pawasarinė szweutė, welnias ľaikas didelus pokylus. Kaip wietos dėl tokiu susirinkimu garsėjo: Bloksberg Saku kalnyuose Guisberg netoli no Halbersztadto, Koeterberg pas Korvei Pawėzeryje, Fichtelberg, Gnuberg Szwabijoje ir tt. Raganos apleidė sawo namus raitos ant sztuotų, szakiu, ľazdu, oziu ir szaniu ir greit u greicziausiai lėkė į paskirtā wietā, kur welnias pawidale ožio arba žmogaus sėdėjo ant sosto, iszkilmingai priiminėjo naujas raganas ir jas paszwentindino, potam liepė priesz sawę nawatnai nusižiaminti: raganos po apsuktinio

szokio aplink jo sostā (raganu szokis) koźna wiena prisiartino ir buczuawo jam į pasturgalį. Po tam isz deszru, kumpiu ir tt., ka sugabendawo bagotesnėsės raganos, budawo pataisomas walgis, ir ant gaľo wiskas tuomi baigėsi, kad žėdna raganu tylomis linksmiuosi su sawo mylimuoju welnu. Tiktai ka szwisti pradėdant, anksti rytā, raganos aprasztytoju budu kelawo atgal, ale ne be to, kad welnias nebutu įbrukęs žėdnai kerėjimo miľtuku kuriuos raganos buk pasinaudojanczios dėl wisu joms priskaitomu kľastu. Taip wadinamoji raganu mostis, kuri prowose turėjo didelę rolę, buwo padaroma, kaip dangelis aktu ludyja, isz tauku; szermukszniū, drigniu, opiumo, mandragoros ir kitu isz dalies narkotiszku augmeniniu essenciju; su ta mosczia buwęs tepamas kunas, idant iszsumauksztintu dėl raganiszkosios kelonės.

Yra tai teisybė, kuriā tarp kitu Geileris isz Kaisersberg patikriua isz patyrimo ant sawęs, kad senos bobos, kurios sakėsi esanczios raganomis, wartujo tokiā mostį, kad jos pasimostyjusios apswaigsta ir, po prabudimo, pasakojā apie sueigas raganu, kur ir jos tuomi tarpu nėwa buwusios.

Raganu swiestu wadinosi glytėti grybėlai ir tą koszėtā buzukė sakydawoėsant nusilengwinimu persisotinusiū raganu oru lekiant namon isz raganinės subatos.

Jeigu raganu prisipažino, ją tuojau apswadawo; o jeigu ji užsigynė, ją statė ant torturu, ir torturos, aplankojant įstatymā, kuris uždraudžia dusyk torturawoti, buwo po kėlu dienu wėl pradėdamos ir apskelbiamos kaipo tāsā pirmos torturawonės. O kartais nereikėjo nei prisipažinimo. Jeigu ant raganos kuno radosi kur karpa no prigimimo, tai jau buwo tikrai raganiszkoji karpa, kuria welnias ją paženklinęs kaipo sawją. Tā raganinę karpā perwerdawo adatomis: jeigu bandomoji neįautė skausmu, tai be abejonės ji buwo kaľta. Kadagi pagal „Raganu kujį” bandymas ugniu nėko nekalti per tai, kad ugnis esās welniui meitus gaiwatas, tai pasinaudojama buwo isz bandymu wandeniu (mandynės raganu) ir tai tokiu budu: kaltininkė nuogai nurengdawo ir suriszdawo kryžmais, tap kad deszinėji ranka teko prie didžiojo pirszto kairėsės kojos, o kairėji ranka prie didžiojo pirszto deszinėsės kojos, ir perriszę itga wirwe per juosmenį isztiesdawo ant wandens; jeigu ji skęsdawo, tai ji buwo nekaltā, o jeigu pľuduriawo ant pawirszio, tai jau ji buwo kaľta. Tolygia pažinimo įrankiu buwo raganu swarstyklės, ant kuriu raganos neturėdawo prigimto swarumo. Nuosprendinys tankiausias buwo ant sudeginimo, ir daugiose dalyse Wokietijos raganu szuľas, prie kurio prasudytosios buwo pririszamos czėse gaľabyjimo, drauge su kartuwėmis buwo laikomas už ženklā tiesos kraugožos.

Ir protostoniszkoji kuningu weislė skelbė tikėjimā į welnius ir raganas, ir raganiszku prowu nemažians buwo protostoniszkoszė žiamėsē kaip kad katalikiszkoszė. Turtas nužudytuju wisumet buwo pawagiamas per wyresnybę, beje bažnyczia; wienok pagal įsakmę Karolo Itgojo, Koburgo žiamės growo, no 19 d. baľandžio 1628 m., dėl szpiegu buwo mokama atga isz pagrėbtuju ľobiu. Szitas dalykas parodo, jog godumas buwo pirmiausiu akstinu dėl persekiojimo raganu. Ang-

lijoje, kur karalus Jokubas i pats kaipo raszalus waręsi priesz raganas ir sadorus su welniu, kaszin koks Mat. Hopkins, kuris 1644 m. apkelawo wisas skrytis walstijos medziodamas raganas, uz suradima raganos gawo 20 szillingu ir paraszę tam tikra kninga apie bukluma sujieszkojimo ragana, kur ant paraszo jis sawę wadina Hopkins. ragana radęjas. Dar gawo XVI szimtmecio tik wienas sudzia ragana, Remigius, apsudyo 800 ragana Lotaringijoje ant sudeginimo ant stirto.

Jau 16 ir 17 szimtmeciuose nebuwo stoka wyru, kurie prieszinosi inkwizitoriams ir kowęsi priesz itikęjima i raganas, taip labiausiai Jonas Weyeris isz Dasseldorf aplink 1550 m., Adomas Tenneris ir Pr. Szpee aplink 1635 m. Bet troszkimus tu wyru per mažai dar rēmę wisatinas sąjausmas; su pasisekimu-gi tą swajonę wajawojo mokintasis Kristijonas Thomasino isz Leipzig (mirę 1718 m.) sawo rasztais. Wienok dar ir XVIII szimtmetyje tai czia tai ten randame liekanas senos pataidunystės. Taip 21 d. sausio 1749 m. Mare Renata likosi nukirsdinti Wiurzburgo męste ir jos lawonas tapę sudęgintas; tame pacziamę taikę wienas lenkiszkas kaimas turęjo nukentęti baidyma waudeni, ir po 1785 m. žuwo auka itikęjimo i raganas Glaruje, o 1793 m. paskutinęji Didkuningaiksztystęje Poznanęs. Bet dar ir 1836 m. tariąoji ragana buwo bandoma waudeni per žuwinkius safos Helos ir, kadagi ji pati nesken-do, ja po priewartą prigirdę.

Kitose dalyse szwięto raganiszkos prowos tēsęsi iki paskueziausiojo laiko, ir Meksikoje dwi prowi (1860 ir 1873) pasibaigę sudęginimu apkaltinamuju.

Sziadfen berots jau nebeturime raganiszku prowu; wienok mislis, kad tokią nekysta, suwienyta su taip pasibaisętinu gresnumu ir neteisingu-gumu, galęjo taip ilgai triwoti — ta mislis liepia mums tokius baidius pranokęjus panękinti neisz-pasakomai: O ką pamislys musu ipędiniai apie mus paczius, kada iszgirs, kad musu gadyneje kilties žmonęs yra pakariam, nukirsdinami, suszaudomi ir apkalinami už tai, kad troksza įkunyti — ideažus? — —

ISTORIJA AMERIKOS KOMMUNU.

(Tasa.) Itękmę ankstybesniu tikęjimiszkų kommu- nu buwo aprębežiuoti, jos buwo dėl netikęjimiszkų kom- munistu tikt gywu dawadu, jogei buwimas tokiu kuopu yra galimas. Owenas galęjosi labai, jogei jo prozelytai negalęjo pasilikti ilgiaus su harmonistais, idant juose turęti mokintojus ateisanczių gywenimo kuopoje.

Buwo dar wienas ryszys, riszantis tikęjimiszkuosius kommuunistus su kommuunistais, nesurisztais jokia iszdirtba forma tikęjimo. Pirmieji laikę sawę už iszrinktuosius, statę sawo gywenimę augszcziaus gywenimo kitu žmoni, regęjo sawyje talę laipsni tobuliszku, kurio neturęjo kita dalis žmonijos. Netikęjimiszkiai kommuunistai, t. y. nesurisztieji jokia tikęjimiszka forma, tikt pradžioje sawo darbawimosi regęjo wisuose žmonyse lygiai gerą ir tinkanczią medegę ant sąnariu draugijos, gywenanczių lygybęje ir taikmęje. No walandos, kada per juos pastatytas namas pradęjo irti; jie, kurie nepalowe tikęję sawo principus, pradęjo žiuręti su neiszsitikęjimu i prigimimę žmonijos; ir pas juos tad iszsidirbo užsirakinimas i sawę; kultas g,

tojo užsirakinimo sawyje turęjo juos priartinti prie tikęji- miszku sektoriu, wadinanczių sawę iszrinktiniais, turinczių sawyje dwasę, diewę, jo ikwępimę ir tt. Tai dėlko po ne- pasiwedimni prasideda priartinimas apsigawusiu reforma- toriu prie tikęjimo, jau tai pawęksle mysteismo [Fourie- ristai] ar tai spiritizmo [Owenistai] ir tt. Wienok, kaip matome ryszys tas tarpe kommuнизmo utopijiszko ir tike- jimiszko utsiranda tik tuomet, kada kuopos iszsiskirsto, kada ju protas, apgalętas ant lauko praktikiszku tardymu, silpsta ir iz teorętiszkos pusęs; dėlto anie 'atsiwertimai' kommuunistu i spiritizmę ir tt. neparodo dar ju ankstybes- nę giminytę, neyra dar dawadu, jogei utopijos adwentistu ir kitu esę tik pamęgdžiojimai ar produktai ankstybuju ti- cęjim szkuju kommuonu.

Pusikakdinsime tais kelais užtęmyjimais. Pradędame- gi istoriję kommuonu ne pagal kronologiszka parędkę, bet no tikęjimiszkų kommuonu, kadagi tojos esti nekuriame skaitluje dar ir po sziai dienai. Iszpals mums apsistoti ant to fakto ir atjieszkoti priezastis, kurios suteikę tikeji- miszkoms kommuonoms ilgesni gywenimę; lengwians mums bus tai padaryti, kada isztyrinesime ligas ir myri 'szwie- tiszku' kommuonu

Ar neapleisime kokię nors akywę draugi iszkę budawo- nę, suuku ranczytiesi. Apie daugeli kommuonu, apie bu- wimę kurių yra žinoma, uęra artesniu žiniu, gali-gi per tai bati, jogei czion ar ten buwo isteigtos kommuonos, apie kurias istorija suwis nęko nežino. Yra tai trota, wienok prasnęs didelęs ji neturi. Suwis pakaktina bus susipažinti su swarbesnais žymiais kommuunistiszko judęjimo, Ameri- koje, kuris, jeigu apleisime tikęjimiszkas kuopas, praside- da no Oweno.

OWENISTAI. Principai draugijinės lygybės, garsinti per Owena, pradzię sawo turi judęjime protu XVIII szim- tmetyje. Noras sutwerti iszmintiugę ir prigimtini draugi- jiszka dawadę buwo uždawimu pilozopijōs anu gadyniu. Nuosakiu perstatytoju tosios „proto religijos“ buwo Owe- nas.

Piatinimasi Owenizno prasideda Amerikoje 1824 m.; duoda jam pradzię pats Owenas, kuris tada atwaziwoja in Amerikę. Augszcziausias punktus jo itękmės iszpuola ant 1826 m., o jo teorijos nepalauja judinti protus net iki 1830 metu.

1824 m. Owenas gawo no Richardo Flower, pramo- uiszko agento, prisiulyjimę nupirkimo kolonijos New Har- mony Indijanoje, uždętos per tikęjimiszkę sektę Rappistu, Harmonistu. Apart budinku toji kolonija waldę 300.000 akru žiamės isz didesnės dalies jau gerai iszdirbtos. Prekę, kurię Rappistai reikawo, buwo labai maža, siekę tiktai \$ 150.000. Owenas primę prisiulyjimę ir pats pribuna in Amerikę, idant, ant sędybos tikęjimiszkų kommuunistu, isteigti kommunę, parentę ant wisuotinos sawasties, draugijinės lygybės ir wienokio apiprekiawimo wisokio darbu. Asaba Oweno buwo amerikonomas pažystama isz darbu Anglijoje; priimta ji su užsidegimu. Kelonę jo po Amerikę buwo pilna iszkilmės, iszkilmingai ji priimta Washingtone.

Ant praneszimu Oweno rinkosi minios žmoni, galau- siai jis tapę uzpraszytas, idant Kapitoleje iszaiszkiutu sawo teorijus. Tada pirmutinės moksliszkos sylos Amerikos klausę kalbętoją su pasigęręjimu.

Netokio dżnaugsmę susilaukę Owenas no sawo prak- tiszku darbu. 1825 m. insitaisę kommuona kolonijoje New Harmony, skautanti 900 sąnariu. Owenas dawę jai 27 d. balandzio tą pati metę walandinę konstituciję, kurios už- duote buwo prigatawoti žmones prie wisatinos lygybės.

Procėje ir isztekluje, teisingume ir pasilinksmuojimose tarėsi Owenistai praleisti laiką. Tris metus turėjo tęstiesi mėginimas; kas nusidavė po užtvirtinimui konstitucijos, nežinoma, fak u yra tik tai, jogei poniaowojo nesutikimai. Owenas padarė didelę klaidą, jogei ant tu pėdu uždėjęs walandinę waldžią apleidė kommuną ir Ameriką.

Wienok jau pradžioje 1826 m. pribuwimas Oweno buvo reikalingas, sausyje to meto sugryžo jis i sawo koloniją, kuriai suteikė kupiną komunistiszką konstituciją. „Kuopa lygybės New Harmony“ turėjo buti waldoma per Komitetą Iszpildymo, susidedanti isz 6 asabu, wienok kupinai priegulmingu no wisos kuopos. Pats apgarsinimas naujos konstitucijos iszszaukė atskalą: tula, nors labai nedidelė dalis sąnariu apleidžia New Harmony ir apsigyvena Maculurijoje, kaimynystėje, kaip nauja komuna. Wienok ir mėtropolijoje naujoji konstitucija neužsilaike. Nepasisektinas darbas tiesadarystės Oweno turėjo pagimdyti priesgynybę prieszais ji, kuri pasirodė isz sykio.

Netikę sąnariai pareikalawo padalinimo kommunos ant sekciju su priteikimu kožnai sekojai dalies sawasties. Owenas nesutiko ant to užmanymo, wienok pawedė taji užmanymą ant apsudymo komitėtui sudėtam isz 25 sąnariu. Wienkart sąnariai kommunos tapė padalinti ant triju skyriu: paprastieji sąnariai, kandidatai ir aplikantai. Jeigu du treozdalu sąnariu reikalawu panaikinimo diktatoros, Owenas prižadėjo prasiszalinti.

Nežiurint ant tu tankiu permainu konstitucijos komuna augo. Nauja atskala, kuri iszszaukė persikraustymą tulos dalies sąnariu i atskyrią kommuną — Feiba Peventaip-gi neistengė sulaikyti augimą 'kuopos teisingumo'. Prieptaukis nauju sąnariu buvo toks didelis, jog Owenas tapė prwerstu sulaikyti ji su pagelba aplinkraszczio, apskelbianczio, jogei nėra wietos dėl ateiwiu.

Wienok nesutikimas, kuris jau syki isikerėjo, negalėjo buti sutremtas. Keletas nedėlu praslinko ir klausimas padalinimo ant sekciju likosi wėl pakeltas ir tuomi sykiu jau užtvirtintas. Sawastis turėjo buti padalintas tarp sekciju kurios turėjo buti sawitarpinėje taikmėje ir iszstikėjime. Owenas, matydamas tai, pareikalawo no kožnos sekcijos iszmokėjimo už gutas dalybus. Wienkart rupinosi jis pakelti dwasę su pageba naujos deklaracijos muszanczios sawnorumą. Ant walandėls dwasė atgyjo ir, gali buti, sutikimas butu susidrutinęs, kad ne liga Oweno, kuri iszszaukė naują permainą. T. b. d.

BE WIENYBES SUNKU.

Kaip be wandens siłpsta žuwys

Ir baigia gywybę,

Taip lietuwiams labai sunku,

Jei yr newienybė.

Nors mus daug isz sunkaus miego

Sziądien jau pabudo,

Ir kiek spēku kam iteko,

Darbuoties sujudo,

Bet nelaimė, kad tam darbe

Siłpsta mus' wienybė,

Už tai sunku ir igyti,

Kad butu twirtybė.

Todėl, mano mieli brolai!

Reik mums procewoti,

O kam duoti didi mokslai,

Tam nereik dydžiuoti,

Nereik nekint, kurs be mokslo,

Jei tik gero daro,

Kad jis dėl tėwynes dirbo,

Tai blodo nedaro.

Tai atminkiam, jei tik twirtą

Wienybę turėsme,

Tai tik tuokart mės szwiesybę

Dėl sawęs regėsme.

A. B. SZPOKAS.

MAŽEIKIAJ, Kanno rėd. Kaip saulė dangiszkoji dėl wiso szwieta, taip L. Balsas dėl Lietuvos duodu szwiesą. Buk-gi sweikas tukstanti metu, tu musu mylimasis wadwe! Kad gauname L. Balsą, atsiguana musu szirdys, tik bėda, kad ji mums sunku yra gauti, nors norincziuju yra labai daug. Taip-gi labai noringai kožnas 'Abėcėlą' isigamina dėl sawo waikucziu. O ką atsieina žiniu, sztai jos. Liepojuje yra klebonu Raziulis, o kapelonu kn. Walentas, zakrastijonu-gi buvo Raziulo mylimasis. Wasarą buvo atwaziawęs wyskupas Palulonis; laike miszin zakrastijonas parbėgo i kleboniją ir aprkatęs skryneles klebono ir kitu kuningu, kurie buvo atwaziawę i maudynes, pawogę i 3800 rublu. Dabar bėdžius sėdi newalės namuose po sudu, bet iki ji sugawo, tai jis nors gražiai sawo merguželę aprėdė. — Kaimo Rak. ukininkas Guzauckas užsilipęs ant stogo dengė taji sziaudais, paslydęs nupuolė ir ant wietos užsimuszo. Gruzdžiu parapijyje szitą pawasari daug žmonių iszmirė karsztlige. — Pas mus szit metą jawai gerai užango, wisi lietuwiai džiaugiasi, ir už jawus moka gerokai. Dabar in walscziu perdėtinius dawė prisakymą tarpininkas, kad žmonės nepardawinčtu grudu žydams, ale kad waitas (starszina) sužinotu, kokios prekės yra Liepojuje, ir kad susidėję wežtu wagonais i Liepoju wisokius jawus. Yra nuženklintos wietos, i kur as kokie walscziai turi pristatyti jawus, taip Žagarė stato i Bėnen, Joniszkkė i Szanlus, Gruzdžiai i Amalus ir Kurszėnus ir tt. Dabar galima yra gywenti ir Lietuvoje, kad tik žmonės turėtu wienybę, atbusu isz miego ir užsiuntu prekysta. J. K.

SHENANDOAH Pa. Lietuviai laikė dideli susirinkimą 27 d. spalio mėn. Robbinso saloje dėl paminėjimo garbingo Lietuvos didwyrio Wytauto, dėl 200metinės atminties apie iszeiwystę lietuwii i Ameriką ir dėl pakėlimo protesto priesz Maskolijos teriouiszką waldžią. Angliszką kalbą laikė kapitonas Johnson, lenkiszka kalbėjo Smoczynskis, lietuwiszka Rutkauskas ir Szlupas, o „Lietuwą ant wisados“ deklamawojo L. Szlupėnė. — Szlupo kalba wisiems prilipo prie szirdies: jis parodė klausytojams didybę ir galybę Lietuvos, waldant Gediminu, Algirdui, Keistuczui, Wytautui (gadyne no 1315-1430 m.). jos wienwalines wainas su mongolais ir rusais, jos karžygiszką atkorimą wokiszkojo kryzioku zokono, kuris buvo apwaldęs senąją Prusu žiamę ir Widžianę; neužmirszo taip-gi nei kowu su Lenkija. Bet ant galo Lietuvos galingumas sutrupėjo ne wainose, bet per iwesdinimą krieszczionybės, per pakirtimą szaknu tautiszkos dwasės ir per paplėtojimą baudžiau per wisą szali po to, kaip Lietuva likosi suwienyta su Lenkija per Jagėlą (1386). Dėl atgawinimo walnybės dėl liet. tautos ir dėj igyjimo atsakanzozis wietos tarp apszwiestesniuju tautu Szlupas parodė reikalingumą polytikiszkos organizacijos ir krutumo Suw. Walszijose ir Prusuose; dėl pagerinimo eko. nomiszko buwio jis ragino steigti sądarbystos drangystes, dėl pakėlimo tautiszko pajautimo priwelyjo skaityti kningas ir laikraszczius, szwėsti tautiszkas szwentes, o labiau siai motynoms ikalbinėjo auginti waikus su mokslu ir su meile tėwynės. Nurodęs, jog wyresnybė szitos žiamės dar neužgynė mums pasirupinti sawo brolus tėwynėje, Szlupas perskaitė rezoluciją, kurioje lietuwiai protektawoja priesz

maskolizmus persekiojimus liet. tautos ir priesz nerupes-
tuogumą ciwilizuotųjų tautų apne prispaustasias ir persekio-
jamasias gentes. Rezolucija wieabalsiu priimtoji yra ta:

„Lietuwa peretuose amžiuose drąsiai kovėsi
su tutoriais ir kitais Azyjos tamsūnais, idant Eu-
ropą apginti no ju antplūdžio. Isz Lietuwas taip
sukant szonkaulo iszaugo anap galinga sziądien
prusiszkoji žimė. Isz Lietuwas iszejo wyrū, kę
trusėsi del tamos tautu, kaip Kopernikas, Lute-
tis, Kantas, Kaszcziuszka, Mickewyczius ir daug
kitu wisur žinomu ir wisumet garsėsiučių wyrū.

O tuomi tarpu fopszys to wisu, pati Lietuwa,
sziądien skėsti antžiausiamė, nei neapraszomamė
nuwergimė po despotizsku arelu maskolaus. Ir
ciwilizuotosios tautos Europos, kuriu užduote
yra nėwa sėjimas teisingumo tarpe tautu ir apser-
gėjimas siřnuju no skriaudu galingesnuju, ziuri
kanczius lietuwu su szałta sziřdzia. Pawelji
alaskojiai uždaryti daugybę lietuwizsku mokstai-
mu ir Wilniaus uniwersitetą, leidė paglemžti
Lietuwas arkywus, iszwogti masu muzejus; nėks
neuztarauja wargdienu, kuriems szałta jau ir du-
rysį szwiesybės namus tape uždarytos. Kam tai
gałwoje, kad maskolus uzdraude spa .dinimą liet-
kniu ir laikraszcziu?! Kam rupi, kad Lietuwa,
ta „aszaru pakalnė“, negali duonų suteikti nei del
sawo szwiesesniuju sunu, kurie sziądien iszwyti
ant Kaukazo, į Siwėriją, į gilę Maskoliją wargu
wargus kenczia. Nėks nei pirsztu nemiosterėjo;
kada maskolus uždraudė musu apszwiestiemsiems
wyrans žimę pirkti, urėdus tarėti, draugystes
steigti dėl pakėlimo tautos apszwietimo ar ekono-
mizsko buwio. Nėks priesz tokias barbarijas —
o jas iszrokuodamas negreitai prietum gałą —
nepakėlė protesto ciwilizuotoje Europoje ir kitur,
nors Lietuwa, žmonybes rumą statant, ar pridėjo
sawo plytą.

Delto tai sziądien giminė lietuwu persekio-
jamoji, pati ant sawo nors neiszpasakomai sumer-
nintu pajiegu pasitikėdama, pranesza nedėkin-
goms 'ciwilizuotoms' tautoms Europos, jog ji rei-
kałauja tokio pat użtarimo sawęs priesz Maskoliją
kokią rado ir randa Serbija, Bułgarija, Czernogo-
rija ir tt. priesz turkus; kitaip wargai ir priespau-
du, atwesdami abejonėn lietuwu giminę, gali
įteikti jai tokį patį asztrų ginklą, kokiį wartyoja
Moonlighteriai Airijos ar nihilistai Maskolijos.

BOSTON, Mass.. Daneszu, kad Bostone no senias
apsigywenusiu lietuwu yra: P. Łazauskas, 'wertas' \$ 15000,
Fudoiskis, Milauckas, Bobinā, Ponganskis ir kitu puslietu-
wu, kuriu prawardes nemoku pasakyti. Augszciaus mi-
nawoti lietuwiai neturi nei wienas sawo namu, ale pinu-
gingi, wisi užsiima krauczysta. Szi metą pribuwo isz New
Yorko keletas giminiu, beje Pr. ir J. Kawalauckai, Itama-
naukas, Juodkojis, Tacziłauskas, Oszkinis, Gintunai,
Zwairaitis, Jonas Merkewyczia ir M. Žioba. Pr. Kawalauc-
kas ir Merkewyczia nor. sutwerti Bostone draugystę, kuri
priklausytu prie Susiwienyjimo Paukszoziu, tik czia jiems
uesieina, nės per mažai randa sawo draugu; wienok ir szi-
ądien jiedu wakszcziuja su Pauksztine garsindami kn. Juo-
diszius pamokslas ir kalbindami kōznę lietuwu, idant pri-
stotu prie ju projekto.

Ne per seniai atsilankė pas mus kn. Juodiszius; jisi už
Lietuwu dorelus pasake jiems lenkiszkoje kalboje pamok-
slą; po pamokstu atsiliepė lietuwizskai tik tiek: „Brolai,
sudekite pinigų ant kelo, nės žinote, kad nės už duka
nėwezai“. O wargamistra jo taip buwo sumenkęs ir suwar-
gęs, uėsui nei pas wieną negawo nei deszru nei skiludžiu. J.

McKEESPORTE Pa. (National Tube Works Co.) gawo
daug apstelawimu ant dwicoliniu trību dėl telefonu; mat

dabar wisur Suw. Walstijose nori telefonus nuimti no stūl-
pu, pakasti po žiamė ir pertraukti per trības. Kapitolistu
mieris yra tas, kad, pasitaikius susiburimui darbininku,
nebutu lengwiai sugadinamas wisas užwedimas. J. Kit.

MP. CARMELYje Pa. 3 d. Įapkriczio Szlupas laikė pra-
neszimą apie polytikos reikalus, czion jis iszwedžiojo apie
wisokias partijas Suw. Walstijose: Greenbacker'iai tiekiasi
aplaiminsę szwietą paleisdami žmones wien popėrinis
pinigus. Prohibicjonistai trokszta iszgelbėti žmones
tuomi, kad sumažinsę girtybę panaikindami karcziamas.
Amerikoniszkoji partija, kaip pirma knownoting'ai, trokszta
apstabdyti iszeiwystę ir apsuninti ateiwiams igyjimą
ukesybės szitos žiamės. Dėmokratai garsina dirbanczių
klasę iszganysę per iwėdimą waluos kupczystės, be akczy-
žės, neatmūdami ant to, kad Anglja ir kitos walstijos
Europoje neiszgelbėjo darbininku walnybe prekybos. Re-
publikonai-gi trokszta padidinti muitus ant atwezamuju isz
swetur taworu, isz ko žimoma nesinaudoja darbininkai, o
tik kapitalistai. Henry George giniasi roju ant žiamės pa-
darysės, kada bus iwestas wienas padotkas — beje no žia-
mės, kurios wertė pasikėlė tiktai per pasidauginimą gywen-
toju, o ne per pagerinimus ir darbą žmogaus. Moterys
taip-gi labai sukruo ir netik ka didatu ant prezidento isz-
riuko Belvų Lockwood, ale ir kożnoje bewėik walstijoje
daugeli uredu nori atwajawoti no wyrū, tokiu budu motė-
rizsku klausimą atskirdamos no wisatinio darbininkizsko
klausimo, kas yra pasiklydimu ju. Tiktai socialistai turi
placzią iszdirbtą ir iszganytą programą dėl dirbanczi-
osios klasos, reikalaudami, idant žiamė, pabirkai, maszinos
ir wisokie irankiai butu turtu wisuomenės. Tik bėda, kad
žimoes iktuolai nesuprauta ar nepużysta sawo tikruju
prietelu atiduodami balsus už bagoczius sawo reikalus
skandina. Reikia wisur sutwerti darbininku polytikizskas
draugystes ir wisur pastatyti kandidatų bėdnu žmonių ir
uż juos balsuoti. Kada bėdniekai igys waldžią, tada leng-
wini padarys istatymus ir wisokias permainas ant naudos
dirbancziuju žmonių. Nelaukkiame pagłobos no bagocziau,
kuriems rupi tiktai ju kizenė, o ne darbininku laimė.

Użnokėjo už L. Balsą: W. Karalus, W. Daukszys, A.
Juszkauskas, A. Jurgelaitis, J. Latonas po \$ 2, D. Brynas
\$ 1, J. Kitawyczia \$ 3.

PENNSYLVANIJOS GELEŽINKELIS.
SZAKOS SCHUYLKILL.

- I Wigan, Gilberton, Frackville 6.00, 9.15 pr. p., 4.10 po p.
- Nedėldieniais 9.40 pr. p. ir 3.10 po p.
- I Pottsville 6.00, 9.15 pr. p. ir 4.10 po p.
- Nedėldieniais 9.40 pr. p. ir 3.10 po p.
- I Reading 6.00, 9.15 pr. p. ir 4.10 po p.
- Nedėldieniais 9.45 pr. p. ir 3.10 po p.
- I Pottsville, Phoenixville, Norristown ir Philadelphia [stotė
Broad St.] 6.00, 9.15 pr. p. ir 4.10 po p. szikią dieną.
- Isz Frackville i Shenandoah 10.34 pr. p. 12.11, 7.40, 10.03
po p. Nedėlomis 11.13 pr. p. ir 4.53 po p.
- Isz Pottsville i Shenandoah 10.10, 11.45 pr. p. ir 7.15, 9.30
po p. Nedėldieniais 10.40 pr. p. ir 4.20 po p.

PIRKKITE WISOKIAS LIEKARSTAS

Baltojo Arelo Aptiekoje
DĖLES, PILES, SPIRITUS, ALKOHOLĮ ir wisokias kitokias Liekarstas.
PLĖSTRUS, LINIMENTUS, KAMPARUS,

Tėmyk ant **BAŁTOJO ARELO.**

KIRLIN'S DRUG STORE.

Nemuose Fergusono Hotelo.
Jei nori waukas aprėdyti už \$ 1.50, eik pas M. Rohr-
heimer, 11 N. Main ulyczia. Shenandoah Pa.
Wyrū aptausas no \$ 3.50, wauku no \$ 2.50, wyrū plosz-
cziai no \$ 2.50, o wauku — no \$ 1.50 augstyn pas M. Rohr-
heimer 11 N. Main ul. Shenandoah Pa.
Neapsigauk o eik pas Rohrheimeri pirkti drapanas ir
użczėdysi pinigų. Atmink wietą, 11 N. Main ul. She-
nandoah Pa.
Yra pardnodama daug pigiu blogu drapanu Szenando-
ryje, o geriausios ir pigiausios drapanos ir skrybelės randasi
pas Rohrheimeri No. 11 N. Main ul. Shenandoah Pa.

DOWYDAS FAUST,

No. 120 South JARDIN ST., Shenandoah Pa
yra vyriausias ir seniausias agentas dėl isipirkimo no už
nias ir dėl apsergėjimo gyvasčio; reprezentawoja geriau-
sias ir didžiausias kompanijas. Lietuwininkai norėdami
apsisergėti no gyvasčio ir no ugnies ateikite pas mane,
ir to jus nepasigailėsite.

JOKUBO MATULO

KRAUTUWĖ WYNO, LIKIERIU. CIGARU.

Taip-gi atų parduodu kegėmis.

Geriausias arėtkas gausi gallonais ir kwortomis.
NORTH MAIN STREET, SHENANDOAH PA

JOKUBO NOLL

SALUNAS IR RESTAURACIJA,

geriausias porteris wisame mēste.

Lauerio garsus alus wisumet szwiežiausias yra paduodamas
Knights of Labor cigaru wisumet yra prilaikomi. Užeikite
o jus wisumet gausite DIDŽIAUSIA stiklą alus už 5 cen-
tus pas prietelu lietuwininku JOKUBA NOLL,
19 N. MAIN ST. SHENANDOAH PA.

KRAUCZISZKAS KROMAS

JONO MIEŁDAŻIO.

Daran uniformas ir kitokias drapanas wisokiom madom;
prekia (czienia) yra nuderiamu; drapanos ant orderio.
Drangyseziu drapanas galima gauti wisokios mados. Wisas
aptaisas yra padaromas geriausini.

6 E. CENTRE ST. SHENANDOAH Pa.

MAX REESE,

21 SOUTH MAIN ST. SHENANDOAH PA

Wisatinis AGENTAS dėl Hamburgo ir Brēmės garlaimiau
kompaniju; liuwakortēs už pigiausia prekę. Taip-gi siun-
cziu pinigus i Europą, duodu daug rublu už mažai do-
relu. Užeikite pas mane, o neapsigausite.

GRYNIAUSIOS LIEKARSTOS

pigiausiai parsiduoda pas aptėkorių

Hillan

S. MAIN ST., netoli no Centre st., Shenandoah.

Joseph S. Whitehouse

ADWOKATAS

RAISO NAMUOSE, E. Centre St. Shenandoah

DR. RICHTER'IO

PAIN EXPELLERIS

garsi prusiszka namu liekarsta turi buti laikoma
zoposte koźname namu, koźnoje giminėje, kaip
geriausiu pagetba no REUMATIZMO, podagros,
persiszaldymu, nerwiszku ligu, paralyziu, iszi-
narinimu szirdies ligu, dantu skandėjimo ir pi-
wo ligu, patrukimo, kosulo ir kitu ligu.

Ntra geresnės liekarstos per ExPELLER!

Dabok gerai ant musu kupczystēs ženklō „Rau-
dono ĩkaro” ir nepirk be jo!

F. AD. RICHTER & CO.,

310 Broadway, New York.

PREKĖ UŽ BONKĄ \$ 0.50.

Čebatai ir ezewerykai

SKRYBĖLĖS IR KEPURĖS

yra parduodami už pigiausia prekę wisame mēste
dėlto ateikite ir apžiurėkite mano taworus pirma
ne kad eisite pirkti kur kitur.

CH. DIETZ

25 N. MAIN ST. Shenandoah Pa.

Mėlynas ir karunėlė — tai ženklās skersai tako.

J. CHAMPION

parduoda kningas, gazetās, žurnalūs, muzikiszkas reik-
menes, konwertus, popėrę, plunksnas, atramentę, obėp-gi
MOKSLINES KNINGAS ir tt. Parsiduoda taip-gi CIGA-
RAI ir szniacktabakis (taboka). Neužmirszkite wieta:
3 N. MAIN ST. SHENANDOAH PA.

MOTIEJUS MARCINKEWYCZIA

ant JARDIN st., artymais Coal st.

Luikan szaucziszka dirbtuwe ir siuwu ant orderio ezebatus
ir ezewerykus kaip dėl didelū taip ir dėl waku; priimu
nesziotę apawę dėl suto; ymo. Pigiaus daran ne kaip wisi
Szenandorio szanczai. Ateikite pas mane, broliu lietuwi-
ninkai, o džiaugsite si ilgu dėwėdami mano darytę ap-
awę.

Brunn & Madlinger

ADWOKATAI
POTTSVILLE PA

RAULYNAS NEWULIS Szenandoryje (naiso
dziegorėlus ir gali kabai gerai pataisyti: už patai-
syma ranczyjasi ant 2 metu, o jei kas butu isz jo
pataisymo nekautantis, tai pertaiso dykai. Taiso
25 centais pigiaus ne kaip pas angłus. Wieta:
No. 122 S. Main ulyczia, Shenandoah Pa.